

Sjølvkost på feietenester

Kviteseid kommune

2017 :: 433 006-2

Forord

Telemark kommunerevisjon IKS er eit av dei største interkommunale revisjonsselskapa i landet. Alle dei 18 kommunane i Telemark, kommunane Larvik og Lardal i Vestfold og Telemark fylkeskommune er eigarar av selskapet. Vi utfører revisjon og andre tenester for eigarane våre og andre kommunale/fylkeskommunale aktørar.

Telemark kommunerevisjon IKS utfører forvaltningsrevisjon innanfor dei fleste område, og med forskjellige innfallsvinklar. Våre tilsette har samfunnsfagleg, økonomisk og juridisk utdanning på mastergradsnivå, og har brei kompetanse innan offentleg forvaltning. Vi samarbeider fagleg og administrativt med Buskerud kommunerevisjon IKS og Vestfold kommunerevisjon. Vi gjennomfører oppdraga i samsvar med Norges kommunerevisorforbunds standard for forvaltningsrevisjon ([RSK 001](#)).

Denne forvaltningsrevisjonen er gjennomført av forvaltningsrevisor Dag Oftung, med Kirsti Torbjørnson som oppdragsansvarlig.

Kviteseid kommune har fått følgjande rapportar om forvaltningsrevisjon sidan 2012:

- 729 014 Kvalitet i skolen (2012)
- 729 016 Legetenesta i Kviteseid (2015)
- 729 017 Arkiv og dokumenthandtering (2016)

Du kan finne alle rapportane våre på nettstaden vår www.tekomrev.no, der du også kan lese meir om forvaltningsrevisjon generelt.

Innhald

Samandrag	iii
1 Innleiing	1
1.1 Bestillinga frå kontrollutvalet.....	1
1.2 Problemstilling og revisjonskriterium	1
1.3 Avgrensing	2
1.4 Metode og kvalitetssikring.....	2
1.5 Høyring	2
2 Sjølvkost på feiging og tilsynstenester	3
2.1 Problemstilling	3
2.2 Revisjonskriterium.....	3
2.3 Fakta om sjølvkost på feietenester.....	3
2.4 Revisor si vurdering	6
3 Konklusjonar og tilrådingar	8
3.1 Konklusjonar	8
3.2 Tilrådingar.....	8
Litteratur og kjeldereferansar	9
Vedlegg	10
Vedlegg 1: Revisjonskriterium	11
Vedlegg 2: Metode og kvalitetssikring	16
Vedlegg 3: Sjølvkostkalkyle 2016	18

Foto framside: Leif Magne Flemmen/hytteavisen.no

Samandrag

Bestilling og bakgrunn

Denne forvaltningsrevisjonen blei bestilt av kontrollutvalet i Kviteseid kommune 12. desember 2016 i sak 19/16.

Rapporten omhandlar korleis kommunen handterer sjølvkostreglane for feie- og tilsynstenester.

Problemstilling stikkord

Er kommunen si berekning av sjølvkost for feiing og tilsyn av fyringsanlegg i 2016 i samsvar med reglar og retningslinjer?

Etter vår vurdering er berekninga av sjølvkost i hovudsak i samsvar med reglar og retningslinjer, men bruk av memoriakonto fram til 2016 har ikkje vore rett.

Berekninga av direkte kostnader i sjølvkostkalkylen er i tråd med Rundskriv H-3/14 *Retningslinjer for beregning av sjølvkost for kommunale betalingstenester*.

Indirekte kostnader er vurdert og dokumentert.

Kommunen har ført fram underskot ved bruk av memoriakonto både i 2014, 2015 og 2016. Underskot i sjølvkostrekneskapen kan berre førast fram til seinare år dersom kommunestyret har vedtatt at ein skal ha full kostnadsdekning på det aktuelle sjølvkostområdet. Slikt vedtak fekk ein i Kviteseid først i 2016. Bruk av framførbart underskot (memoriakonto) har såleis ikkje vore i tråd med regelverket før den tid. I følgje rettleiaren skal feil i tidlegare års rekneskap/kalkyle rettast opp i det året feilen blir oppdaga. Memoriakonto frå 2014, kr 423 948, bør bli sletta. Overskot frå 2015, kr 82 642 og frå 2016, kr 156 265, bør bli satt på sjølvkostfond for feietenestene.

Tilrådingar

Vi meiner at kommunen bør:

- stryke memoriakonto i samband med tidlegare års underskott på feietenestene og sette overskot frå 2015 og 2016 på sjølvkostfond – feietenester.

Skien, 18. oktober 2017
Telemark kommunerevisjon IKS

1 Innleiing

1.1 Bestillinga frå kontrollutvalet

Forvaltningsrevisjonen blei bestilt av kontrollutvalet i Kviteseid kommune 12. desember 2016 i sak 19/16.

Vedtak

Kontrollutvalet ber Telemark kommunerevisjon IKS om å utføre ein forvaltningsrevisjon i selskap av Brannvernssamarbeidet i Vest-Telemark IKS om kostnadsgrunnlage og sjølvkost, i hht plan for selskapskontroll 2016-2019, med atterhald om vedtak i kommunestyret. Prosjektplan leggast fram i neste møte.

Prosjektplanen blei vedteken i møte 7. november 2016 (sak 26/16) der kontrollutvalet vedtok å ta med ei undersøking av Kviteseid kommune si prissetting av feie- og tilsynstenestene, i tillegg til kontrollen av kostnadsgrunnlaget frå Brannvernssamarbeidet.

Forvaltningsrevisjon av sjølvkost i Brannvernssamarbeidet i Vest-Telemark IKS går fram av rapport 433 006 Brannvernssamarbeidet i Vest-Telemark IKS - sjølvkost. Fokus i den rapporten er korleis selskapet handterer sjølvkost på feie og tilsynsteneter som blir levert til eigarkommunane.

Denne rapporten omhandlar undersøkinga av korleis kommunen sjølv handterer sjølvkostreglane for feie- og tilsynstenester.

Heimel for forvaltningsrevisjon er gitt i kommunelovens § 77 nr. 4, jamfør forskrift om kontrollutval kapittel 5 og forskrift om revisjon kapitel 3.

1.2 Problemstilling og revisjonskriterium

Rapporten handlar om følgjande problemstilling:

Er kommunen si berekning av sjølvkost for feiing og tilsyn av fyringsanlegg i 2016 i samsvar med reglar og retningslinjer?

Revisjonskriteria¹ i denne forvaltningsrevisjonen er henta frå brann og eksplosjonsvernloven og forskrift til denne samt Kommunal- og moderniseringsdepartementet sine *Retningslinjer for beregning av sjølvkost for*

¹ Revisjonskriterium er dei reglar og normer som gjeld innanfor det området vi skal undersøke. Revisjonskriteria er grunnlaget for de analysar og vurderingar som revisjonen gjer og dei konklusjonane vi får. Revisjonskriteria er eit viktig grunnlag for å kunne dokumentere samsvar, avvik eller svakheiter.

kommunale betalingstenester. Kriteria står i pkt. 2.2, og er nærmare omtala i vedlegg 2 til rapporten.

1.3 Avgrensing

Vi har undersøkt forholda i 2016.

Vi har ikkje undersøkt kvaliteten på tenestene.

I følge brann- og eksplosjonsvernlova er det op til kommunen korleis gebyra for den einskilde skal utformast. Dette har vi ikkje undersøkt nærare.

1.4 Metode og kvalitetssikring

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført av forvaltningsrevisor Dag Oftung hausten 2017. Oppdragsansvarleg er Kirsti Torbjørnson

For å undersøke korleis kommunen bereknar sjølvkost har vi sett på rekneskapstal, andre kommunale dokument og innhenta informasjon frå personar i kommunen.

Metode og tiltak for kvalitetssikring er omtala nærmare i vedlegg 3 til rapporten.

1.5 Høyring

Utkast til rapport vart sendt på høyring til rådmannen 4. oktober 2017. Vi har ikkje motteke høyringssvar frå rådmannen.

2 Sjølvkost på feiing og tilsynstenester

2.1 Problemstilling

Vi ser på denne problemstillinga:

Er kommunen si berekning av sjølvkost for feiing og tilsyn av fyringsanlegg i 2016 i samsvar med reglar og retningslinjer?

2.2 Revisjonskriterium

Vi legg desse revisjonskriteria til grunn for våre vurderingar:

- *Dei direkte kostnadene i sjølvkostkalkylen skal vere lik kjøpesummen for tenestene levert av Brannvernssamarbeidet i Vest-Telemark IKS.*
- *Kommunen skal vurdere og berekne kva for indirekte kostnader som høyrer til sjølvkosttenesta.*
- *Kommunen skal handtere overskot/underskot på sjølvkosttenesta i tråd med retningslinene (H-3/14).*
- *Kommunen skal bruke sjølvkostfond til å dekke underskot på sjølvkosttenesta innan fem år.*
- *Kommunen skal berekne kalkulatoriske renter på avsette fondsmidlar.*

2.3 Fakta om sjølvkost på feietenester

Dekningsgrad

Feiing og tilsyn i bygg er lovpålagd. Det er høve til å krevje full dekning frå innbyggjarane for den utgifta kommunen har for å tilby tenesta (sjølvkost), men ikkje meir enn det kommunen har av utgifter. Kommunen kan gjere vedtak om i kor stor grad gebyrinntektene frå innbyggjarane skal dekke kostnadene. Kostnader som ikkje blir dekkja av gebyra blir belasta kommunebudsjettet.

Vi har spurd Kviteseid kommune om det ligg føre kommunestyrevedtak som fastset kva grad av kostnadsdekning kommunen skal ha på sjølvkostområdet feiing og tilsyn. Rådmanen viser til følgjande formulering årsbudsjett 2006/økonomiplan 2007 – 2009:

Dei kommunale avgiftene må over tid liggje slik at dei gjev full dekningsgrad i høve til utgiftene.

I 2014 handsama kommunestyret saka «Plan for å kome ut av eit økonomisk uføre» (sak 41/14). Her blei dekningsgrad på ulike sjølvkostområder diskutert. I saksframstillinga er det peika på ulike tiltak for å styrke økonomien, mellom anna dette:

Halde fram med 100% sjølvkostdekning gjennom VAR-gebyr og vurdere gebyrnivået også på andre område i høve til kostnadene kommune har ved å tilby tenestene.

Det ligg ikkje føre noko eksplisitt vedtak om kostnadsdekning for feietenesta i saka 41/14. Rådmannen gir uttrykk for at det implisitt går fram at kommunestyret ønskjer 100% dekning på VAR gebyr.

I kommunestyresak 92/2016 (budsjettsak 2017) blei det gjort vedtak om 100 % kostnadsdekning frå og med 2016 og åra framover:

2. Sjølvkostområder

Kviteseid kommune skal ha 100 % kostnadsdekning for inneværande og framtidige år. Vedtaket gjeld følgjande områder: vann, avløp og feiing. Området slamtømming og renovasjon er regulert av gjeldande lovverk.

Kommunen har ikkje eigen forskrift om feiing og tilsyn. Brannvernsamarbeidet i Vest-Telemark IKS utarbeider denne hausten (2017) framlegg til felles forskrift for alle eigarkommunane.

Fritidsbustader var fram til 2016 ikkje omfatta av lovkravet om regelmessig feiing og tilsyn, men det var høve for eigarar av fritidsbustader å tinge feiing mot å koste dette sjølv. Kviteseid kommune hadde ikkje feiing på fritidsbustader i 2016.

Frå 1. januar 2016 trådde ny forskrift om brannførebygging i kraft. Forskriften har føresegner om at hytter og fritidsbustader og skal være underlagt lovpålagt feiing og tilsyn frå brannvesenet. Forskriften seier også at feiing og tilsyn skal gjerast etter ei risikovurdering. Det er derfor ikkje bestemte tidsintervall som tidlegare. Det er feiaren som fastsett trongen ut ifrå faste kriterium. Brannvernsamarbeidet i Vest-Telemark IKS opplyser at dei vil kome i gang med feiing av fritidsbustader i 2018.

Berekningsverktøy

For å gjere sjølvkostberekninga nyttar kommunen programvare og bistand frå EnviDan (Momentum). Programvara er eit avansert berekningsverktøy basert på Microsoft Excel. Kommunen har fått bistand frå leverandøren i samband med innlegging av

grunnlagsdata og med berekning av etterkalkylen. Etterkalkylen for 2016 ligg i vedlegg 4.

Leverandøren/programvara er brukt av mange kommunar i Noreg.

Direkte kostnader

Kviteseid kommune har vald å inngå eit samarbeid med dei andre kommunane i Vest-Telemark om feie- og tilsynstenestene. Dette skjer gjennom Brannvernsamarbeidet i Vest-Telemark IKS. I følgje rettleiaren for berekning av sjølvkost² er det slik at dersom tenesta blir kjøpt frå eit IKS vil kjøpsprisen inngå i kommunen sin sjølvkost som ein direkte kostnad.

I 2016 var denne kjøpsprisen frå selskapet (kr 766 430) lagt inn som direkte kostnad for kommunen i sjølvkostkalkylen.

Økonomiansvarleg i kommunen opplyser at i tillegg til kjøpskostnaden er ein del av lønsutgiftene (5 %) for konsulent på teknisk etat og ein del av utgifta til programvare for sjølvkostberekninga og sett opp som direkte kostnad for feiing og tilsyn. Til saman utgjer dette kr 45 412.

Indirekte kostnader

Når kommunen sjølv står for administrative funksjonar vil utgifter til dette være indirekte kostnader i sjølvkostkalkylen. Det er økonomisjef, teknisk konsulent og konsulent frå EnviDan (Momentum) som vurderer kva for kostnader som skal vere med, og kor stor del som skal reknast som indirekte kostnader til den aktuelle tenesta.

Kr 4 582 er sett opp som indirekte kostnader i sjølvkostkalkylen. Dette skal vere eit uttrykk for kva av felleskostnader kommunen har som kan knytast til sjølvkostområdet feiing og tilsyn. Slike felles administrative kostnader er til dømes revisjon, rekneskap, personal stab, HMS, post/arkiv, IKT og forsikringar.

Berekninga blir dokumentert gjennom berekningsverktøyet (Momentum).

Kapitalkostnader

Kommunen har ikkje kapitalkostnader knytt til sjølvkostområdet feie- og tilsynstenester.

² Kommunal og moderniseringsdepartementet: H-3/14 Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

Fond/memoriakonto

Sjølvkostfondet skal i følgje rettleiaren ligge hos den som har gebyrinntektene. For Kviteseid er det kommunen sjølv som krev inn gebyra.

I Kviteseid har det vore memoriakonto (negativt sjølvkostfond) dei siste åra.

Inngående balanse (IB) pr. 01.01.2016 var negativ, kr – 341 306. Overskot i 2015 (kr 82 642) og for 2016 (kr 156 265) er brukt til å dekke delar av memoriakonto. Utgåande balanse (UB) pr. 31. 12.2016 var kr - 189 472.

Kommunen bereknar renter av memoriakonto. Det blei nytta ein rentesats på 1,68 %, lik den såkalla SWAP-renta pluss ½ prosentpoeng.

Selvkostfond 01.01		- 341 306
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond		156 265
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond		-4 432
Selvkostfond 31.12		-189 472

Kommunen har slik oversikt som viser plan for handtering av memoriakonto (negativt fond).

Fondsmidler eldre enn	Selvkostresultat	Rest UB 2015	Rest UB 2016	Rest UB 2017	Tidsfrist for tilbakeføring
6 år (2010)	0	0	0	0	2015
5 år (2011)	0	0	0	0	2016
4 år (2012)	0	0	0	0	2017
3 år (2013)	0	0	0	0	2018
2 år (2014)	-423 948	-341 306	-189 472	-118 883	2019
1 år (2015)	82 642	0	0	0	2020

2.4 Revisor si vurdering

Vår undersøking viser at den direkte kostnaden som kommunen bereknar er den same som kjøpssummen til Brannvernssamarbeidet i Vest-Telemark IKS. Dette er i tråd med rettleiaren frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet, H-3/14.

Kommunen gjer kvart år vurderingar av kva for indirekte kostnader som høyrer til sjølvkosttenesta, og dette er etter vår vurdering godt dokumentert. Sidan dei som jobbar med feietenesta ikkje er tilsett i kommunen, men i selskapet som leverer tenesta, kan det diskuteras om det er rimeleg å ta med delar av kostnader knytt for eksempel til HMS, personalteneste, IKT som indirekte kostnader for kommunen. Beløpa er svært små - totalt utgjer dei indirekte kostnadene kr 4 582.

Kommunen hadde fram til rekneskapsåret 2016 ikkje vedtak om full kostnadsdekning. Det er vist til drøftingar om gebyrsatsar og grad av kostnadsdekning for det aktuelle sjølvkostområdet i saker før 2016, men etter vår vurdering låg det ikkje føre eksplisitte vedtak om dekningsgrad før i 2016. I 2016 er det gjort vedtak om 100 % dekningsgrad.

I 2014 hadde kommunen negativt resultat på feietenesta på kr - 423 948 og oppretta ein memoriakonto. Overskot i 2015 (kr 82 642) og 2016 (kr 156 265) er brukt til å redusere memoriakontoen. Etter vår vurdering har dette vore i strid med rettleiaren, som seier at eit negativt sjølvkostresultat (underskott) på feietenester berre kan framførast mot framtidige overskot dersom kommunestyre har vedtatt full kostnadsdekning. Slikt vedta fekk Kviteseid kommune først i 2016. Etter vår vurdering bør memoriakonto frå 2014 difor gjerast opp/ strykast, og overskot frå åra 2015 og 2016 bør settast på sjølvskotfond.

Kommunen har verktøy for å vise fondsutvikling (i dette tilfelle memoriakonto), og bereknar kalkulatorisk rente i tråd med rettleiaren, men bruk av memoriakonto fram til 2016 har etter vår vurdering ikkje vore rett, jf. avsnittet over.

3 Konklusjonar og tilrådingar

3.1 Konklusjonar

Er kommunen si berekning av sjølvkost for feiing og tilsyn av fyringsanlegg i 2016 i samsvar med reglar og retningslinjer?

Etter vår vurdering er berekninga av sjølvkost i hovudsak i samsvar med reglar og retningslinjer, men bruk av memoriakonto fram til 2016 har ikkje vore rett.

Berekninga av direkte kostnader i sjølvkostkalkylen er i tråd med Rundskriv H-3/14 *Retningslinjer for beregning av sjølvkost for kommunale betalingstenester*.

Indirekte kostnader er vurdert og dokumentert.

Kommunen har ført fram underskot ved bruk av memoriakonto både i 2014, 2015 og 2016. Underskot i sjølvkostrekneskapen kan berre førast fram til seinare år dersom kommunestyret har vedtatt at ein skal ha full kostnadsdekning på det aktuelle sjølvkostområdet. Slikt vedtak fekk ein i Kviteseid først i 2016. Bruk av framførbart underskot (memoriakonto) har såleis ikkje vore i tråd med regelverket før den tid. I følgje rettleiaren skal feil i tidlegare års rekneskap/kalkyle rettast opp i det året feilen blir oppdaga. Memoriakonto frå 2014, kr 423 948, bør bli sletta. Overskot frå 2015, kr 82 642 og frå 2016, kr 156 265, bør bli satt på sjølvkostfond for feietenestene.

3.2 Tilrådingar

Vi meiner at kommunen bør:

- stryke memoriakonto i samband med tidlegare års underskott på feietenestene og sette overskot frå 2015 og 2016 på sjølvkostfond – feietenester.

Litteratur og kjeldereferansar

Lover og forskrifter

- Lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).
- Forskrift 15. juni 2004 nr. 905 om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv.
- Lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann og eksplosjonsvernloven)
- Forskrift 17. desember 2015 nr. 1710 om brannforebygging.

Bøker

- Frode A. Innjord (red.): Plan- og bygningsloven med kommentarer, Gyldendal Norsk Forlag, 2010

Rapportar

- Telemarksforskning: Selvkost i Volda kommune, TF-notat nr 7/2014

Offentlege dokument

- Rundskriv H-3/14 *Retningslinjer for beregning av sjølvkost for kommunale betalingstenester* Frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet, gjeldande frå 01.01.2015.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet: *Regnskapsrapporteringen i KOSTRA – Veiledning – 2017*
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap: *Veiledning til forskrift om brannforebygging* (2016)
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap: *Temaveiledning til kapittel 4 i forskrift om brannforebygging* (2016)

Vedlegg

Vedlegg 1: Revisjonskriterium

Vedlegg 2: Metode og kvalitetssikring

Vedlegg 3: Sjølvkostkalkyle 2016

Vedlegg 1: Revisjonskriterium

Er kommunen si berekning av sjølvkost for feiing og tilsyn av fyringsanlegg i 2016 i samsvar med reglar og retningsliner?

Lovheimel og lokale føresegner om gebyr

Kommunane har ikkje høve til å krevje betalt for lovpålagte tenester, utan at dette har heimel i lov. Gebyra på dei ulike kommunale tenestene har heimel i dei tilhøyrande lovene. Kommunestyret må sjølv gjere vedtak om nivået på gebyr, jf. kommuneloven § 6, jf. § 10 og § 45 og einskilde særlovreglar.

Gebyra for feiing har heimel i brann og eksplosjonsvernloven (§ 28), som gir kommunen rett til å krevje gebyr:

Departementet kan gi forskrifter om avgifter og gebyr til dekning av utgiftene forbundet med gjennomføringen av tilsynsmyndighetenes oppgaver etter denne loven.

Kommunestyret selv kan fastsette lokal forskrift om gebyr for gjennomføring av feiing og tilsyn med fyringsanlegg.

Om renteplikt ved for sen betaling av avgift eller gebyr ilagt i medhold av forskrift etter første og annet ledd gjelder lov 6. juni 1975 nr. 29 om eieendomsskatt til kommunane tilsvarende.

Krav på avgift eller gebyr etter paragrafen her er tvangsgrunnlag for utlegg, og kan innkreves av skatteoppkreveren etter reglene for innkreving av skatt.

Kommunane har høve til å fastsette lokale føresegner om gebyr for gjennomføring av feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Gebyra må ikkje overstige kommunens kostnader til feietenestene.

Kostnadsdekning – berekning av sjølvkost

Kommunestyret i Kviteseid har fram til 2016 ikkje hatt vedtak om i kor stor grad gebyrinntektene skal dekke utgiftene på feietenester. I 2016 blei det i sak 92/16 gjort vedtak om 100% dekning av sjølvkostområdet feiing.

I følge kommuneloven § 23 nr. 2 skal rådmannen sjå til at saker til handsaming i kommunestyret er forsvarlig utgreidde. Dette inneber at rådmannen må sørge for ei forsvarlig utgreiing av dei forventa kostnadene på dei ulike sjølvkostområda.

I retningsliner H-3/14 er definisjonen av sjølvkost *den totale kostnadsøkningen en kommune påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste*. Innanfor område der sjølvkost er satt som den rettslege ramma for brukarbetaling, må kommunen utarbeide ein sjølvkostkalkyle (for- og etterkalkyle). Dette for å føre kontroll med at gebyrinntektene ikkje er høgare enn kommunen sin sjølvkost.

Hovudprinsipp for sjølvkost:

- Sjølvkost er den totale kostnadsauka som en kommune/selskap har ved å produsere tenesta.
- En generasjon brukarar skal ikkje subsidiere eller bli subsidiert av neste generasjon.
- Overskot på sjølvkosttenesta bør som hovudregel vere tilbakeført i løpet av fem år.
- Sjølvkost skal vere uavhengig av korleis anskaffingane faktisk har blitt finansiert.
- Kommunen har plikt til å dokumentere sjølvkostberekningane.

Fastsetting av gebyr kan ikkje overstige sjølvkost for den aktuelle tenesta. Når kommunen skal berekne sjølvkost, må kommunen finne dei meirkostnadene som kommunen har ved å yte sjølvkosttenesta.

Frå DSB veileder til forskrift

Forskrift om brannforebygging regulerer ikke hvordan et eventuelt gebyr skal innkreves. Det er opp til kommunen hvorvidt den ønsker å ha samme gebyrsats for alle, eller om man ønsker å differensiere størrelsen avhengig av hyppighet, fyringsanlegg, boligtype eller lignende. Kommunens samlede gebyrinntekter kan kun dekke de utgiftene kommunen har for å utføre tjenesten – det såkalte selvkostprinsippet. Det er kun anledning til å kreve gebyr for gjennomføring av feiing og tilsyn med fyringsanlegg.

Direkte kostnader

Hovudregelen er at kommunen alltid kan knytte direkte kostnader til den aktuelle sjølvkosttenesta. Direkte kostnader er arbeid, varer og tenester som blir brukt for å yte

tenesta. I følgje rettleiaren for berekning av sjølvkost³ er det slik at dersom tenesta blir kjøpt frå eit interkommunalt selskap (som til dømes Brannvernssamarbeidet i Vest-Telemark) vil kjøpsprisen inngå i kommunen sin sjølvkost som den direkte kostnaden. Dersom tenesta ikkje er kjøpt i konkurranse med andre, må selskapet dokumentere sjølvkost som grunnlag for kjøpsprisen.

Indirekte kostnader

Indirekte kostnader er delar av kostnader som i rekneskapen blir ført på andre funksjonar enn funksjonen for sjølvkosttenesta, i samsvar med definisjonane i KOSTRA-rettleiaren⁴. Det gjeld i stor grad funksjonen for administrasjon og funksjonen for kontroll og revisjon. Indirekte kostnader kan først på sjølvkostområdet når interntenesta er med på å skape ei heilskapleg teneste for brukarane.

For å finne riktig del av dei indirekte kostnadene, skal kommunen bruke fordelingsnøklar. Det beste er å bruke fordelingsnøklar som er direkte knytte til kostnaden, til dømes tal på medarbeidarar i tenesta i forhold til alle tilsette i kommunen for å finne rett del av utgifter til personalbehandling, eller tal på PC-ar i høve til alle PC-ar i kommunen for å finne rett del av IT-utgiftene.

Kostnader knytt til administrativ leing av kommunen og utarbeiding av avgjerdsgrunnlag for politisk leing skal ikkje leggst inn i sjølvkostkalkylen. Tenester som administrative leiarar yter til sjølvkostområdet skal fordelast og leggst inn i sjølvkostkalkylen.

Retningslinene (H-3/14) viser dei mest relevante indirekte tenestene (interntenester), kva for kostnader knytt til desse tenestene som kan først på sjølvkostområda, og kva for fordelingsnøkkel kommunen bør bruke.

Dersom kontoplanen ikkje er detaljert nok, eller dersom ein ikkje kan fastslå ønska fordelingsnøkkel, opnar retningslinene for å bruke sjølvkosttenesta sin prosentdel av brutto driftsutgifter

³ Kommunal og moderniseringsdepartementet: H-3/14 Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

⁴ KOSTRA-rettleiaren er gitt ut av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i samband med KOSTRA-rapportering (kommune-stat-rapportering) til SSB. KOSTRA er statistikk om kommunar hos SSB.

Kapitalkostnader

Kapitalkostnadene er knytte til bruk av eigne anleggsmidlar, og skal bereknast på grunnlag av dei investeringskostnadene kommunen faktisk hadde. Kommunen skal berekne lineære avskrivningar av anlegga. Avskrivningane starter normalt året etter at investeringsprosjektet er ferdigstilt.

Kommunen skal også berekne ein rentekostnad for investeringskostnadene. Rettleiaren rår til å nytte rentekostnaden på 5-årig swaprente⁵ pluss eit tillegg på ½ prosentpoeng.

Handtering av overskot

I H-3/14, *Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale tjenester* blir handtering av overskot/underskot omtalt. For alle sjølvkostområda skal kommunen sette av overskot frå sjølvkostrekneskapen til bundne driftsfond (sjølvkostfond). Eit negativt resultat (underskott) skal reknast mot sjølvkostfondet i den grad det er midlar på fondet. Eit negativt sjølvkostresultat (underskott) kan berre framførast mot framtidige overskot dersom gebyrområdet gjennom lov eller kommunestyrevedtak skal ha full kostnadsdekning. Kommunen kan framføre eit overskot frå sjølvkosttenesta til et seinare år (innanfor ein viss periode).

Sjølvkostfondet sin funksjon er å handtere svingingar i inntekter og kostnader mv. slik at gebyra kan vere stabile over tid. Kommunen skal ivareta sjølvkostprinsippet over tid, og kommunen skal sørge for at gebyrinntektene over tid ikkje overstig kostnadene for åra samla.

Kvart sjølvkostområde skal ha sitt eget sjølvkostfond. Midlar på eit fond for eitt gebyrområde kan ikkje nyttast (midlertidig) korkje i sjølvkostrekneskapen eller årsbudsjettet/årsrekneskapen til å finansiere årets underskott på eit anna gebyrområde. Sjølvkostfondet skal ikkje nyttast til finansiering av investeringar.

Kommunen skal rekne ut kalkulatoriske renter av sjølvkostfonda. Rentene skal syne alternativavkastninga som brukarane går glipp av ved at midlane er bundne opp i sjølvkostfond. Utrekningsgrunnlaget vil vere gjennomsnittlig behaldning for det enkelte år. Sjølvkostfondets kalkulatoriske renter er lik utrekningsgrunnlaget multiplisert med kalkylerenta.

⁵ Swaprente er rente for å bytte ei flytande rente med ei fastrente, eller omvendt. Veldig forenkla kan ein seie at swaprente er den fastrenta bankane betaler når dei har bytta bort flytande rente i marknaden.

For å ivareta generasjonsprinsippet må eit positivt sjølvkostresultat (overskot) vere tilbakeført til brukarane av sjølvkosttenesta innan fem år. Kommunen skal ikkje sette av midlar til eit sjølvkostfond same år som dei bruker av eit sjølvkostfond.

Retningslinene opnar for at kommunen kan ha eit lengre tidsperspektiv enn fem år. Kommunen må vurdere ut frå lokale forhold om det er faglig grunnlag for å strekke perioden for tilbakeføring av overskot ut over fem år. Kommunen må i slike tilfelle grunngi og dokumentere sitt val.

I følge brev av 06.05.08 frå Kommunal- og regionaldepartementet skal underskott frå sjølvkostregnskapet som ikkje kan dekkast ved bruk av sjølvkostfond, bli vist som ein del av kommunen sitt rekneskapsmessige meirforbruk, dersom kommunen i regnskapsåret ikkje har andre dekkande meirinntekter.

Vi leggje desse revisjonskriteria til grunn for våre vurderingar:

- *Dei direkte kostnadene i sjølvkostkalkylen skal vere lik kjøpesummen for tenestene levert av Brannvernsamarbeidet i Vest-Telemark IKS.*
- *Kommunen skal vurdere og berekne kva for indirekte kostnader som høyrer til sjølvkosttenesta.*
- *Kommunen skal handtere overskot/underskot på sjølvkosttenesta i tråd med retningslinene (H-3/14).*
- *Kommunen skal bruke sjølvkostfond til å dekke underskot på sjølvkosttenesta innan fem år.*
- *Kommunen skal berekne kalkulatoriske renter på avsette fondsmidlar.*

Vedlegg 2: Metode og kvalitetssikring

Den praktiske gjennomføringa

Forvaltningsrevisjonen starta med brev om oppstart til Kviteseid kommune 21. juni 2017. Det er ikkje halde oppstartsmøte, men rådmannen har peika ut kontaktperson for arbeidet.

Innsamling av data og rapportskriving har gått føre i perioden frå juli og fram til slutten av september.

Innsamling og analyse av data

Kontaktpersonen i kommunen har fått e-post med konkrete spørsmål om sjølvkost på feie og tilsynstenesta i kommunen. Avklaringar og oppfølgingsspørsmål har skjedd via e-post og telefon.

Vi har fått tilgang til berekningsverktøyet kommune brukar. Vi har og sett på andre aktuelle dokument som til dømes politiske vedtak.

Påliteleg og relevant

Forvaltningsrevisjon skal gjennomførast på ein måte som sikrar at innhaldet i rapporten er gyldig og påliteleg.

Påliteleg betyr at innsamling av data skal skje så nøyaktig som mulig og at ein skal kunne få same resultat dersom undersøkinga vert gjort på nytt. Skriftlege kjelder er slik sett pålitelege og kan etterprøvast. Kontaktpersonen vi har fått opplysningar frå er sentral arbeidet med sjølvkost i kommunen.

Vi meiner at data som er henta inn frå kontaktpersonen og dokumenta vi viser til ovanfor er relevante og gyldige i høve til problemstillingane for prosjektet. Vi meiner vi har undersøkt dei forholda som problemstillingane skal avklare.

God kommunal revisjonsskikk - kvalitetssikring

Forvaltningsrevisjon skal gjennomførast og rapporterast i samsvar med god kommunal revisjonsskikk og etablerte og anerkjente standardar på området, jf. forskrift om

revisjon § 7. Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i samsvar med RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon⁶.

I følge RSK 001 skal forvaltningsrevisjon kvalitetssikrast, for at undersøkinga og rapporten skal ha naudsynt fagleg og metodisk kvalitet. Vidare skal det sikrast at det er konsistens mellom bestilling, problemstillingar, revisjonskriterium, data, vurderingar og konklusjonar.

Telemark kommunerevisjon IKS har utarbeidd eit system for kvalitetskontroll som er i samsvar med den internasjonale standarden for kvalitetskontroll – *ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og begrenset revisjon av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester.*

Denne forvaltningsrevisjonen er kvalitetssikra i samsvar med krava i RSK 001 og vårt kvalitetskontrollsystem.

⁶ Gjeldande RSK 001 er fastsett av Norges Kommunerevisorforbund sitt styre med verknad frå 1 februar 2011, og er gjeldande som god kommunal revisjonsskikk. Standarden bygger på norsk regelverk og internasjonale prinsipp og standardar som er fastsett av International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) og Institute of Internal Auditors (IIA).

Vedlegg 3: Sjølvkostkalkyle 2016

Feiing	2016 Etterkalkyle selvkost
164006 Feiegebyr	325 154
164013 Tilsynsgebyr	647 535
17**** Refusjoner	0
Driftsinntekter	972 689
10**** Lønn	27 360
11**** Varer og tjenester	14 944
12**** Varer og tjenester	3 107
13**** Tjenester som erstatter kommunal tjenesteprod.	766 430
14**** Overføringsutgifter	0
Direkte driftsutgifter	811 842
Direkte kapitalkostnader	0
Indirekte driftsutgifter (netto)	4 582
Indirekte kostnader	4 582
Driftskostnader	816 424
+/- Bruk av/avsetning til bundne fond	0
+/- Overstyring bruk av/avsetning til selvkostfond	
Foreløpig resultat	156 265
Subsidiering av årets underskudd	0
Resultat	156 265
Kostnadsdekning i %	119,1 %
Selvkostfond 01.01	-341 306
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	156 265
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	-4 432
Selvkostfond 31.12	-189 472